

บทที่ 4

สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาลีลาในงานร้อยแก้วของอังคาร กัลยาณพงศ์ เมื่อได้ศึกษาอย่างละเอียด พบว่า งานร้อยแก้วของอังคารมีลีลาที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัว และมีลีลาบางส่วนสืบทอด "ชนบท" จากวรรณคดีร้อยแก้วประเภทคำสอนและชาดก

ในงานร้อยแก้วทั้งหมด อังคารเลือกใช้คำนามบางคำคือ กาก วจน คุณค่า สุนทรีย์ ทนย์ แววดา สอดคล้องกับแก่นเรื่อง 2 ประเด็น คือ อวิชชาของมนุษย์และคุณค่าของธรรมชาติ นอกจากนี้ อังคารได้สร้างจินตภาพของธรรมชาติให้งามตระการ โดยใช้คำที่หมายถึงธรรมชาติ ซึ่งเป็นคำทำเนียบกวี เช่น พระสุริยา แจ่มจันทร์เจ้า ดวงดาริกา และสวรรค์บอกลแสง ที่แสดงภาพบรรเจิดแจ่มจ้า ใช้ร่วมกับคำบอกสี ทั้งสีสว่างและสีมืด เช่น สีทองคำ สีทนย์ สีเงินขวง สีขาวนวล สีวงนิล สีรัตติกาล สีกลางคืน มาช่วยระบายแต่มีให้ภาพธรรมชาติแพรวพรายไหวระยับน่าประทับใจ การสร้างจินตภาพของธรรมชาติให้งดงามนี้ เป็นเพราะธรรมชาติในทัศนะของอังคารมีคุณค่าใหญ่หลวง และเป็นสื่อสุนทรีย์อันแฝงปรัชญาและหลักธรรมของพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง ซึ่งสามารถกลม่อมดวงจิตให้ขึ้นสู่ธรรมารตได้ คือธรรมอันสูงส่ง จูงจิตใจให้ขึ้นพ้นจากอวิชชา

งานร้อยแก้วของอังคารยังงดงามด้วยลีลาเฉพาะตัวบางประการ ได้แก่ การเรียงลำดับคำอย่างภาษาร้อยกรอง การใช้กลุ่มคำที่มีขนาดยาวซึ่งช่วยย้ำเน้นสารสำคัญในแต่ละบริบท นอกจากนี้ ยังขริบขลึงด้วยลีลาที่สืบทอด "ชนบท" จากวรรณคดีร้อยแก้วโบราณ ได้แก่ การใช้คำซ้อน 4 พยางค์ การใช้ประโยคขยายที่มีคำเชื่อม "อัน" การใช้สำนวนแปลจากภาษาบาลีและสำนวนโบราณ การใช้ภาพพจน์ ตลอดจนการเล่นเสียงสัมผัสคล้องจอง ลีลาทั้งหมดนี้ทำให้งานร้อยแก้วของอังคารเป็นร้อยแก้วเชิงวรรณนา อันไพเราะเรียบร้อย

งานร้อยแก้วของอังคารสามารถจัดแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ร้อยแก้วประเภทคำสอน และร้อยแก้วประเภทนิทาน งานร้อยแก้วประเภทคำสอนจำนวน 4 เรื่อง มุ่งชี้แนะให้มนุษย์รู้จักสัมผัสใกล้ชิดธรรมชาติ เพื่อแสวงหาคติธรรมมาจรโลงใจ โดยการสาธก การตั้งคำถาม และการกล่าวถึงความซ้าซ้อน กลวิธีเหล่านี้นอกจากจะสอดคล้องกับวรรณคดีประเภทคำสอน

แล้ว กลวิธีบางประการ เช่น การตั้งคำถามยังเป็นการสร้างอสังการให้แก่ งานประพันธ์อีกด้วย ส่วนงานร้อยแก้วประเภทนิทาน จำนวน 23 เรื่อง ก็มุ่ง สอนให้มนุษย์ตระหนักในคุณค่าของธรรมชาติ และบริภาษมนุษย์ว่าหลงวนวาย ในอวิชชา อังคารได้ดำเนินตาม "ชนบ" ของนิทานทุกประการ นับตั้งแต่การ สร้างตัวละคร การเปิดเรื่อง การปิดเรื่อง การเรียงลำดับเหตุการณ์และ การเล่าเรื่องด้วยพรรณนาไร้ขอบเขต ทั้งนี้อังคารยังได้ใช้ลีลาที่เด่นเฉพาะ ตัวอีกสองประการ คือ การใช้คำบอกเวลา "กัปป์กัลป์" และ "ติกคำบรรพ์" ซึ่งช่วยสร้างบรรยากาศให้เป็นอดีตกาล และการไม่ใช้คำลักษณนาม ซึ่งเสริม ตัวละครให้เป็นนามธรรมแทนความดี ความเลว อย่างสมบูรณ์

งานร้อยแก้วทั้งสองประเภทนี้ นอกจากจะสืบทอด "ชนบ" ด้าน การใช้ภาษาจากรรณคดีร้อยแก้วโบราณแล้ว ยังสืบทอด "ชนบ" ด้านแนวคิด อีกด้วย คือ การทำให้เกรงกลัวและตระหนักรู้ โดยการพรรณนาภาพอันน่า ชะงัดของเหล่าหนอนร้านจุลินทรีย์ ภาพความทุกข์ทรมานของวิญญูชนมนุษย์ และภาพวิปริตแปรปรวนของโลก และการปลุกฝังความเลื่อมใสศรัทธา โดย การพรรณนาภาพธรรมชาติที่แสดงจำนวนมหาศาล ภาพดวงเดือนและดวงดาว อันเป็นที่สถิตของวิญญูชน ภาพธรรมชาติที่กำสรดร้ายให้ ตลอดจนการกำหนดให้ ตัวละครสละชีวิตเป็นทาน

อังคารได้ใช้ลีลาทั้งที่เด่นเฉพาะตัวและที่สืบทอด "ชนบ" ผสมผสานกันอย่างเหมาะสม เพื่อสื่อความคิดที่เป็นสากล ได้แก่ อวิชชาของ มนุษย์ และคุณค่าของธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ งานร้อยแก้วของอังคาร จึงยังคงคุณลักษณะของ "ร้อยแก้ว" ในแง่ความหมัดจดดงามของภาษา และในแง่การปลุกฝังศรัทธาในพุทธศาสนาแก่ผู้อ่านอย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาลีลาในงานร้อยแก้วของอังคาร กัลยาณพงศ์ ทำให้ เห็นลักษณะเด่นด้านลีลาหลายๆ ประการ ซึ่งลีลาทุกประการมีสัมพันธภาพคือ สอดร้อยเชื่อมโยงกันอย่างงาม นอกจากนี้ ยังทำให้เห็นการสืบทอด "ชนบ" ทางวรรณศิลป์จากรรณคดีโบราณมาใช้ในงานประพันธ์ของกวีร่วมสมัยอย่าง น่าสนใจ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะศึกษาลีลาในงานประพันธ์ของกวีร่วมสมัยกับ อังคาร ว่ามีลักษณะเด่นที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร อีกทั้งมีลักษณะที่สืบทอด "ชนบ" บ้างหรือไม่ กวีร่วมสมัยกับอังคารที่น่าศึกษา เช่น เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, สุจิตต์ วงษ์เทศ เป็นต้น